

Levendige Materie – Dag 2

Zomercursus 2022 Maieutiek

Petra Bolhuis
Arwen Meereboer

1

Grotere assemblages: Klimaat

- Individueel weinig invloed, (<https://www.groene.nl/artikel/ecoschuld>)
- Deel van assemblages met veel invloed (kapitalisme, het westen, Nederland)
- Hoe werkt verantwoordelijkheid?

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

2

Citaat

“In een wereld van levendige materie zien we dat biochemische en biochemisch-sociale systemen zich onverwacht kunnen splitsen, of verschillende paden van ontwikkeling kunnen volgen die niet voorzien hadden kunnen worden, doordat ze worden geregeerd door een emergente in plaats van lineaire of deterministische causaliteit. Zodra we dit erkennen hebben we een alternatief nodig voor zowel het idee van natuur als een doelbewust, harmonieus proces als het idee van natuur als een blind mechanisme.” (Bennett, 2010, p. 112)

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

3

3

Bennett over verantwoordelijkheid

- Je moet jezelf verwijderen uit assemblages waarvan je denkt dat ze schade (gaan) doen.

Voorbeeld:

Politieke partij; je partij waar je actief lid bent doet iets waarvan jij denkt dat het schade toebrengt. Bennett stelt dat je nu uit de partij moet stappen en je aan een ander assemblage moet toevoegen dat geen schade toebrengt.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

4

4

Kritiek op Bennett

- Er zijn assemblages waar je jezelf niet uit kunt verwijderen, bijvoorbeeld klimaatverandering.
- Bestaan impliceert belangentegenstellingen dus er wordt altijd schade toegebracht.
- Als je denkt nooit schade toe te brengen, breng je jezelf schade toe en schaad je daarmee je assemblage.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

5

5

Mill en schade toebrengen

John Stuart Mill zegt dat onze vrijheid eindigt waar de vrijheid van de ander begint. Hij formuleert het geen-schade beginsel.

Het autonome subject mag vrij handelen tot hij de vrijheid van de ander aantast.

Hoe sympathiek ook, dit is een politiek standpunt, maar voor ethiek ontoereikend.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

6

6

Levinas en ethiek

Ethiek is niet wat je toevoegt aan een theorie, maar ethiek maakt alvast deel uit van alle interacties (geworpenheid)

Ethiek is al in de wereld waarin jij terecht komt. Elke interactie die je hebt is ethisch geladen, of je daar nu over nadenkt of niet.

Het gelaat van de ander (ook dieren en dingen) vraagt iets van je. Je kunt kiezen om dit te negeren, maar dat is ook een ethische keuze.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

7

7

Zorgethiek en schade

- Het misverstand bestaat dat schade en zorg lijnrecht tegenover elkaar staan.
- In werkelijkheid gaan zorg en schade altijd samen.

Voorbeeld; muizen in de VU.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

8

8

Huis, tuin en keuken ethiek

- Zuurdesem heeft geen gelaat, maar doet wel een beroep op ons.
- Het ecosysteem van je keuken gaat relaties aan.
- Zuurdesem en de bakker worden deel van elkaar. (bron: *Never Home Alone*, 2019, Rob Dunn)
- Er is altijd interactie, ook *niet* handelen is interactief.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

9

9

Vormen van interactie (in dit voorbeeld de natuur)

- **Controle**, gaat over een functionele doelmatige omgang, hangt sterk samen met tellen, meten en wegen. Functioneel, maar geen aandacht voor onvervangbaarheid. Dreigend verlies van de ethiek in de omgang.
- **Cultivatie**, gaat over een esthetische relatie met de natuur. De esthetiek wordt opgelegd aan de natuur en is onbuigzaam. In cultivatie moeten we ons dus afvragen of deze cultivatie onze relatie met de natuur ten goede komt of niet.
- **Medeplichtigheid**, gaat over samenleven met de (rest van) de natuur. Je moet keuzes kunnen maken binnen de assemblages waar je deel van uitmaakt, wetende dat er geen schadeloze oplossingen zijn.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

10

10

Paradigmaverschuiving

- N. Tinbergen, J. Goodall, F. de Waal en P. Singer,
- J. Lovelock, *The Gaia Hypothesis* (1974) ,
- B. Latour, *Parlement van de dingen* (2020),
- M. Gabriel, *Waarom de wereld niet bestaat* (2014)

N.B. Dit zijn voorbeelden van het verloop van de paradigmaverschuiving, er zijn er veel meer.

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

11

11

Plakkerigheid en nieuwe taal

- Oude concepten in een nieuwe context,
- Taalspelen,
- Literatuur als voertuig voor het vinden van nieuwe deelbare concepten.
- Voorbeeld zie https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/180011/meere_boer_arwen.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Vibrant matter_Maieutiek zomer 2022

12

12